

ISSN 2412-2009 (Online)
DOI: 10.28925/2311-2409.2025.44

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

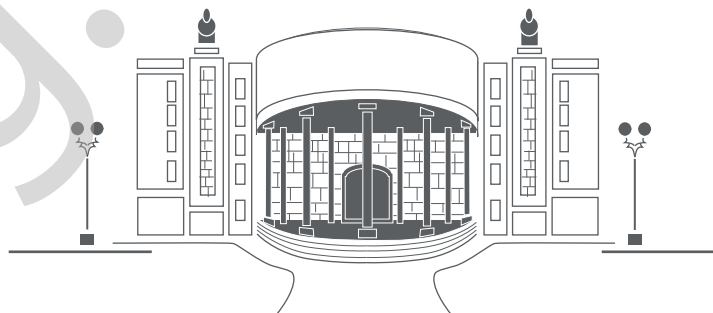
Педагогічна освіта:

теорія і практика

Pedagogical Education:
Theory and Practice

Психологія
Педагогіка

Psychology
Pedagogy

№ 44 (2) • 2025

Рік заснування — 2001
Виходить двічі на рік

The year of foundation — 2001
Frequency: semi-annual

Київ • 2025

Свідectво про державну реєстрацію електронного наукового фахового видання, ідентифікатор медіа — R40-04529, видане Національною радою з питань телебачення і радіомовлення 30.05.2024 (реєстрація)

Рік заснування — 2001

Виходить двічі на рік

Наукове фахове видання «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка» включено до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук і доктора філософії (PhD) зі спеціальностей: 011 — «Освітні, педагогічні науки»; 012 — «Дошкільна освіта»; 013 — «Початкова освіта»; 015 — «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р. № 886); 053 — «Психологічні науки» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 26.11.2020 р. № 1471)

Журнал індексується
в міжнародних бібліографічних базах
Google Scholar, Research Bible, Index Copernicus

Журнал підтримує політику відкритого доступу

Рекомендовано Вченою радою
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
до оприлюднення на вебсайті журналу
після здійснення видавничої підготовки
(протокол № 11 від 29.11.2025)

У журналі публікуються розвідки, присвячені актуальним проблемам педагогіки і психології; результати фахових, теоретичних і експериментальних досліджень психологічної і педагогічної галузей освітянського напрямку наукового знання та методичного забезпечення педагогічного процесу за результатами наукових пошуків

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

ISSN 2412-2009 (Online)
DOI:10.28925/2311-2409.2025.44

липень — грудень

Головна редакторка:

Паламар Світлана Павлівна,
кандидатка педагогічних наук, старша наукова співробітниця (Україна)

Заступниця головної редакторки:

Хору́жа Лю́дмила Леоні́дівна,
докторка педагогічних наук, професорка (Україна)

Відповідальна секретарка:

Козир Маргарита Валентинівна,
кандидатка педагогічних наук, доцентка (Україна)

Технічна секретарка:

Билан Ольга Миколаївна (Україна)

Редакційна колегія:

Ляпунова Валентина Анатоліївна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Зданевич Лариса Володимирівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Нежива Людмила Львівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Котенко Ольга Володимирівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Кизенко Василь Іванович,
кандидат педагогічних наук (Україна);
Варченко-Троценко Лілія Олександрівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Вембер Вікторія Павлівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Савенкова Ірина Іванівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Скрипник Тетяна Вікторівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Сергеєнкова Оксана Павлівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Лозова Ольга Миколаївна,
докторка психологічних наук (Україна)

Іноземні члени редакційної колегії:

Смирнова-Трибульська Євгенія
(Smyrnova-Trybulska Eugenia),
докторка габілітована (Республіка Польща);
Малах Йозеф (Malach Josef),
доктор педагогічних наук (Чеська Республіка);
Пападопулос Ісаак М. (Papadopoulos Isaak M.),
доктор філософії, доцент кафедри педагогіки
та емердгентної грамотності,
Міжнародний грецький університет (Греція)

FOUNDER

BORYS GRINCHENKO
KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY

Certificate of State Registration of Electronic Scientific
Publication media identifier — R40-04529,
issued by the National Council for Television
and Radio Broadcasting on May 30, 2024
(registration)

The year of foundation: 2001
Frequency: semi-annual

Scientific professional publication “**Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy**” is included in the List of Scientific Professional Publications of Ukraine (Category “B”), in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Doctor of Philosophy (PhD) can be published in the following specialties: 011 — “Educational, Pedagogical Sciences”; Preschool Education”; 013 — “Primary Education”; 015 — “Professional Education (by specializations)” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 dated 02.07.2020); 053 — “Psychological Sciences” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1471 dated 26.11.2020)

The journal is indexed
in international bibliographic databases
Google Scholar, Research Bible, Index Copernicus

The journal supports open access policy

Recommended by the Academic Council
of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
for publication on the website of this journal
upon editorial approval
(Rec. № 11 dated 29.11.2025)

The journal publishes findings on current issues of pedagogy and psychology; results of professional, theoretical and experimental researches of psychological and pedagogical branches of educational direction of scientific knowledge and methodical maintenance of pedagogical process by results of scientific researches.

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

ISSN 2412-2009 (Online)
DOI:10.28925/2311-2409.2025.44

Pedagogical Education: Theory and Practice Psychology. Pedagogy

Scientific journal

№ 44 (2) 2025

July — December

Chief Editor:

Palamar Svitlana,
PhD in Pedagogical Sciences,
Senior Research Fellow (Ukraine)

Deputy Chief Editor:

Khoruzha Lyudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine)

Executive Secretary:

Margaryta Kozyr,
PhD in Pedagogy (Ukraine)

Technical Secretary:

Olga Bylan (Ukraine)

Editorial Board:

Lyapunova Valentina,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Zdanevych Larysa,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Nezhyva Liudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Kotenko Olha,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Kyzenko Vasy,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Varchenko-Trotsenko Lilia,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Wember Victoria,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Savenkova Iryna,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Skrypnyk Tetiana,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Sergeenkova Oksana,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Lozova Olga,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine)

Foreign Members of Editorial Board:

Smyrnova-Trybulska Eugenia,
Doctor Habilitat (Republic of Poland);
Malach Josef,
Doctor of Pedagogical Sciences (Czech Republic);
Papadopoulos Isaak,
PhD, Assistant Professor of Pedagogy
and Emergent Literacy,
International Hellenic University (Greece)

ЗМІСТ

Розділ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

<i>Желанова В.</i> Педагогіка вищої школи: вектори оновлення	6
<i>Мієр Т., Бондаренко Г., Шніца-Павлюк Р., Вернигора О.</i> Порівняльно-описовий аналіз законодавчого урегулювання функціонування сфери освіти як засіб визначення спрямованості педагогічної взаємодії з батьками здобувачів початкової освіти	13
<i>Братко М., Маляр С., Шкурят Р.</i> Вища освіта як чинник особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця в умовах цивілізаційних змін	23
<i>Леонтьєва І.</i> Аналітичні центри університетів як драйвери інноваційного розвитку екосистеми вищої педагогічної освіти	33

Розділ II

ЄВРОПЕЙСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

<i>Kryzhanovska V.</i> Features of the activities of university-affiliated think tanks in Ukraine	39
---	----

Розділ III

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

<i>Паламар С., Серебрякова В.</i> Комунікативна діяльність молодших школярів у процесі читання: теоретичні аспекти та потенціал кейс-технології у розвитку вмінь усної взаємодії	46
<i>Половіна О., В'юнник В.</i> Сприяння проявам самовираження дітей п'ятого року життя на засадах Реджіо Емілія-підходу	55
<i>Кондратець І.</i> Реалізація рефлексійного підходу в процесі підтримки ментального здоров'я суб'єктів освітнього процесу	63
<i>Гончарук М.</i> Сучасні методики та технології дошкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччина: інноваційний досвід для України	71
<i>Козир М.</i> Сучасні тенденції підготовки магістрів освітньої галузі в умовах воєнного стану	77
<i>Новоселецька І.</i> Формування відчуття ритму у дітей третього року життя в повсякденній діяльності закладу дошкільної освіти	83
<i>Лісневська А., Новикова Р., Борець А.</i> Розвиток мовленнєвих навичок в майбутніх медійників: комплексний підхід	90
<i>Івашиківський А.</i> Педагогічні умови формування правової культури майбутніх фахівців аграрної сфери	97
<i>Назаренко Л.</i> Впровадження STEM-освіти в інклюзивному класі початкової школи за програмою «Інтелект України»: досвід вчителя	104
<i>Семеніхіна О., Шамоня В., Сорока М., Юрченко А., Хворостіна Ю.</i> Програмна реалізація методу Монте-Карло в Maple як засіб формування обчислювальних навичок	109

Розділ IV

ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

<i>Шаповаленко Н., Руднік Ю.</i> Формування професійної мотивації викладачів ЗВО в умовах сучасності: психологічні та педагогічні аспекти	117
---	-----

Розділ V

НАУКОВІ РОЗВІДКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

<i>Соломнікова К.</i> Результати констатувального етапу дослідження рівнів розвитку відчуття ритму дітей раннього віку в процесі музично-ритмічних ігор	127
---	-----

CONTENTS

Chapter I

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE DEVELOPMENT OF MODERN PEDAGOGY

<i>Zhelanova V.</i> Higher school pedagogy: vectors of renewal	6
<i>Miyer T., Bondarenko H., Shpitsa-Pavliuk R., Vernyhora O.</i> Comparative and descriptive analysis of the legislative regulation of the functioning of the education sector as a means of determining the orientation of pedagogical interaction with parents of primary school students	13
<i>Bratko M., Malyar S., Shkurat R.</i> Higher education as a factor in the personal and professional development of a future specialist in the context of civilizational changes	23
<i>Leontieva I.</i> Analytical centers of universities as drivers of innovative development of the ecosystem of higher teacher education	33

Chapter II

EUROPEAN SCIENTIFIC STUDIES

<i>Kryzhanovska V.</i> Features of the activities of university-affiliated think tanks in Ukraine	39
---	----

Chapter III

APPLIED ASPECTS OF PROFESSIONAL PEDAGOGICAL SCIENCE

<i>Palamar S., Serebryakova V.</i> Communicative activity of younger schoolchildren in the reading process: theoretical aspects and potential of case technology in the development of oral interaction skills	46
<i>Polovina O., Viunnyk V.</i> Promoting self-expression in five-year-old children based on the Reggio Emilia approach	55
<i>Kondratets I.</i> Reflective approach to interaction and self-regulation as a means of supporting the mental health of participants in the educational process	63
<i>Goncharuk M.</i> Modern methods and technologies of preschool education in the Federal Republic of Germany: innovative experience for Ukraine	71
<i>Kozyr M.</i> Modern trends in the training of masters in the field of education in the conditions of martial law	77
<i>Novoseletska I.</i> Formation of rhythm perception in children in their third year of life within everyday activities of preschool education institutions	83
<i>Lisnevskaya A., Novykova R., Borets A.</i> Developing speech skills in future media professionals: a complex approach	90
<i>Ivashkivskiy A.</i> Pedagogical conditions for the formation of legal culture of future agricultural professionals	97
<i>Nazarenko L.</i> Implementation of STEM Education in an Inclusive Primary School Classroom within the “Intellect of Ukraine” Program: A Teacher’s Experience	104
<i>Semenikhina O., Shamonia V., Soroka M., Yurchenko A., Khvorostina Yu.</i> Software implementation of the Monte Carlo method in Maple as a tool for developing computational skills	109

Chapter IV

PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENCE

<i>Shapovalenko N., Rudnik Y.</i> Formation of professional motivation of university teachers in the modern context: psychological and pedagogical dimensions	117
---	-----

Chapter V

SCIENTIFIC STUDIES OF YOUNG SCIENTISTS

<i>Solomnikova K.</i> Results of the exploratory stage of the study on the levels of rhythm perception development in young children during musical-rhythmic play activities	127
--	-----

Леонтьєва І.,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітології
та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
i.leontieva@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-8084-1912

АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ УНІВЕРСИТЕТІВ ЯК ДРАЙВЕРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу ролі університетських аналітичних центрів як ключових структурних елементів екосистеми вищої педагогічної освіти та їхнього потенціалу бути драйверами інноваційного розвитку. У контексті трансформації ролі університетів та розширення меж їхньої третьої місії посилюється значення інституцій, здатних поєднувати наукові дослідження, аналітику, експертизу та розробку освітніх політик. У статті обґрунтовано актуальність розвитку екосистемної моделі вищої освіти, у межах якої аналітичні центри забезпечують взаємодію між університетом, громадою, бізнесом, державними установами та іншими стейкхолдерами. На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних досліджень узагальнено існуючі підходи до сутності, типології та функцій аналітичних центрів, окреслено прогалини у вивченні їх ролі у реалізації третьої місії та модернізації вищої педагогічної освіти. У статті узагальнено сутність аналітичного центру університету, його розуміння як гнучкої структурної одиниці університетської екосистеми, що виконує специфічні функції на стику науки, політики й практики серед яких визначено аналіз, форсайт, розроблення політик, комунікація та мережування, — які забезпечують їхню здатність виступати рушійними силами інновацій. Запропоновано концептуалізацію «драйверів» інноваційного розвитку (радар, інкубатор, медіатор, агент змін), що дозволяють аналітичним центрам транслювати освітні потреби в управлінські рішення, підтримувати реформування та сприяти впровадженню нових моделей підготовки педагогів. Обґрунтовано, що саме аналітичні центри здатні забезпечити системність трансформацій завдяки інтеграції даних, розробці рішень на основі доказів та формуванню сталих міжінституційних партнерств.

Ключові слова: аналітичний центр; аналітичний центр університету; екосистема вищої педагогічної освіти; інноваційна екосистема освіти; інноваційний розвиток; освітня аналітика.

© Леонтьєва І., 2025

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

Вступ. Значні соціальні, політичні та економічні трансформації сучасного світу докорінно змінюють роль і місію сучасного закладу вищої освіти. Ще донедавна пріоритетними завданнями університетів були освітня та наукова діяльність, так звані «перша та друга місії» (Третя місія університетів. Керівництво з упровадження, 2025), однак в останнє десятиліття спостерігається розширення традиційних меж та ролі ЗВО, кристалізація нової («третьої») місії — соціальної. Вона проявляється в служінні громаді, взаємодії з суспільством та економікою, сприянні сталому розвитку, інноваціям, соціальній відповідальності та громадянській компетентності, що закріплюється

у відповідних документах (напр. у Стратегії розвитку Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на 2023–2027 роки — прим. І. Л.). Провідні вітчизняні та зарубіжні університети інтенсивно розбудовують свою третю місію, інтегруючи у свої показники ефективності глобальні цілі сталого розвитку індекси суспільного впливу тощо (Sirine Haj Taieb, 2024). У загальноєвропейському контексті третя місія часто включає трансфер знань і технологій шляхом співпраці з бізнесом, стартапами, індустрією; соціальне партнерство, інновації та громадська активність у вирішенні суспільних проблем; культурно-просвітницьку діяльність, кампуси, політики відкритої науки та lifelong

learning; адвокацію та вплив на політику через експертизу для органів влади, участь у формуванні стратегій тощо. Відтак, сучасні університети дедалі активніше стають рушіями соціальних трансформацій, впроваджуючи різні моделі взаємодії з громадами та зовнішніми стейкхолдерами. Вони формують власні унікальні підходи до співпраці, враховуючи комплекс соціальних, економічних і культурних чинників. Інтеграція інклюзивних, екологічних та культурних практик у простір кампусів і на інших університетських платформах відкриває нові можливості для глибокої кооперації з суспільством та сприяє сталому розвитку на різних рівнях. Реалізуючи третю місію університету важливо чітко орієнтуватися в проблемах і потребах громади та суспільства, вміти швидко й релевантно реагувати на них, розвивати нові ініціативи та диверсифікувати різні формати співпраці. Водночас, автори вже згаданого нами «Керівництва з упровадження», констатують, що «попри наполегливі спроби уніфікації» підходів до стратегії реалізації третьої місії, кожен університет, з огляду на специфіку, ресурси та контекст, формує унікальну її модель [8, с. 82]. Так, на сьогодні викристалізувалися п'ять провідних моделей співпраці між університетами та громадами, дієвість яких емпірично підтверджено та є підстави говорити про існування шостої моделі (Knudsen et al., 2019). Це «Стенфордська модель», засадничою ідеєю якої є розвиток та комерціалізація технологій, «Лабораторна модель», акценти якої пов'язані з проведенням досліджень й доступом до необхідного обладнання, «Модель поширення знань та співпраці», реалізація якої спирається на розумінні знання як суспільного блага, яке повинно передаватися та/або обмінюватися, «Модель «Spin-out»» реалізується шляхом фокусування університету як потенційного учасника ринку освітніх послуг, що відіграє роль офісу трансферу інноваційних знань та технологій, «Інкубаторна модель», в межах якої університет будує інфраструктуру, що забезпечує взаємодію між дослідниками, компаніями та студентами, остання «Екосистемна модель» ґрунтується на ідеї, що реалізація третьої місії не є діяльністю, якою займається окремий офіс чи установа, це складний комплекс заходів що долучення учасників до одночасної співпраці з різними акторами та підрозділами. Вважаємо її найбільш перспективною з точки зору побудови діалогу між наукою і суспільством, реалізації ролі агента сталого соціального, культурного та економічного розвитку суспільства. В цьому контексті важливу роль починають

відігравати університетські аналітичні центри як ключові осередки формування знань, експертизи та розробки освітніх політик й інструментів.

Метою статті є спроба ідентифікувати ключові функції університетських аналітичних центрів, що визначають їхню роль як драйверів (рушійних сил) інновацій у вищій педагогічній освіті та обґрунтувати механізми їхнього впливу на розвиток екосистеми вищої педагогічної освіти.

Вирішенню окресленої мети сприятиме виконання низки **завдань**: аналіз сутності поняття «аналітичний центр університету» та його специфіки в контексті екосистеми вищої педагогічної освіти; узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду функціонування університетських аналітичних центрів на основі огляду актуальних досліджень; класифікація ключових функцій АЦ, які слугують драйверами інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти та характеристика специфічних механізмів, через які АЦ впливають на модернізацію вищої педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасний науковий дискурс навколо проблеми сутності, змісту та функцій аналітичних центрів представлено доволі широко у науковому просторі. Так теоретико-методологічний аналіз сутності та функцій аналітичних центрів є предметом досліджень вітчизняних науковців А. Валюха, В. Білецького, А. Годлюк, В. Желанової, Л. Мельник, Н. Ржевської, О. Сидорчук, Г. Чегорської, О. Федорук, С. Шулімова. Фокус наукових розвідок зарубіжних колег (D. Abelson, T. Medvetz, D. Stone, K. Weave, M. Thunert) зосереджено на визначенні сутності think tanks, їхніх функцій, типології, історичної еволюції. Роль аналітичних центрів у формуванні політики та публічному дискурсі розглядали К. Зарембо, Є. Купілов, О. Маєвська, А. Denham, M. Garnett, R. Niblett, R. Sabatini. Наукові розвідки В. Крижановської, J. McGann, M. Hrubeš, L. Sobotková, Ö. Köseoğlu, Ö. Köktaş присвячені організаційним моделям, фінансуванню, управлінським практикам, стійкості та інституційної автономії АЦ. Роль аналітичних центрів в реалізації інновацій (в тому числі освітніх), цифровій трансформації, нових форматів комунікації досліджують О. Маєвська, Е. Akman, F. Keskin, N. Krishna, O. Kulac, H. Özgür. Найменш дослідженим лишається питання ролі аналітичних центрів в реалізації третьої місії університету та розбудові екосистеми вищої освіти (В. Желанова, І. Леонтьєва, Л. Мельник, О. Сидорчук, О. Císař).

Водночас необхідність створення сучасної ефективної адаптивної системи вищої освіти, яка задовольнятиме потреби громадян, економіки та суспільства, матиме гідну репутацію та конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг, що є важливим орієнтиром її реформування й інноваційного розвитку, закладеним в «Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022 -2032 роки», потребує, на нашу думку, саме розбудови екосистемної моделі вищої освіти драйвером інноваційного розвитку якої можуть бути аналітичні центри.

Виклад основного матеріалу. Як уже зазначалося в наших попередніх публікаціях, присвячених екосистемі вищої педагогічної освіти (Леонтьєва, 2023; 2024), зміни, навіть порівняно невеликі, в системі освіти, яка за своєю суттю є складною, тісно пов'язаною й взаємозалежною з іншими системами, як-от громада, сім'я, бізнес, економіка, політика, важко здійснити, оскільки ми знаємо (Donella Meadows, 1999), що вона має природну здатність до них адаптуватися, чинити опір змінам, формально пристосовуючись до них на поверхневому рівні. Медоуз виділила 12 «важелів» (параметрів), зміна яких приводить в дію механізми трансформації системи, наголосивши, що вони мають різну силу впливу — найлегше трансформаційні процеси в системі запускаються через зміну цілей, мислення та парадигми, а найскладніше — коли зміни носять технічний характер й стосуються інфраструктури, ресурсів й вимірюваних індикаторів. Дослідниця це аргументує тим, що системи освіти є живим динамічним продуктом діяльності людей, їх мотивації, зусиль, ідей, зв'язків, дій чи їх відсутності тощо. Тому успіх у трансформації системи завжди корелюватиме зі здатністю до системного мислення і колективного керівництва її учасників [12]. Автори звіту «A New Education Story: three drivers to transform education systems», оприлюдненого у 2022 році за результатами лонгitudного міжнародного дослідження, змогли окреслити три взаємопов'язані драйвери трансформації систем освіти:

Purpose (Мета) — переосмислення цілей і результатів освіти шляхом визначення нових цінностей та пріоритетів, які відповідають викликам майбутнього і потребам сьогодення, відхід від вузьких академічних цілей до більш комплексного бачення розвитку особистості та соціальної ролі освіти.

Power (Влада / Агентність) — розширення голосу та агентності учасників освітнього процесу через залучення широкого кола стейкхолдерів до прийняття рішень, забезпечення

доступу до даних і можливостей впливати на освітню політику та практику.

Practice (Практика) — розблокування інновацій через створення умов для впровадження нових підходів до навчання, оцінювання та організації освітнього процесу [10].

На відміну від традиційних кафедр і науково-дослідних лабораторій, аналітичні центри мають потенціал функціонувати на стику науки, політики та практики. Виступаючи як гнучкі структури в складі університету, вони можуть поєднувати академічні дослідження, наукову експертизу, розробку політик та рекомендації щодо практичного втілення змін, тим самим сприяючи реалізації третьої місії університету. В Україні на сьогодні існує чимало університетських аналітичних центрів, які займаються різноманітними аспектами аналітичної діяльності, включаючи освітні політики, соціально-економічні прогнози та освітню аналітику. Основними їх функціями є: дослідження та аналіз освітньої політики та можливих рішень для її покращення (Аналітичний центр «ОсвітАналітика», що донедавна працював у складі Університету Грінченка); співпраця з державою щодо допомоги у розробленні довгострокових програм соціально-економічного розвитку (Український інститут майбутнього); розвиток навичок аналітики молоді шляхом залучення до проектів, конкурсів, стажування тощо.

Наведемо декілька прикладів університетських аналітичних центрів, які на нашу думку, демонструють приклади інтеграції академічних знань у практичну діяльність, ефективної співпраці з державними органами, громадою задля інноваційного розвитку не лише самого закладу, а й усієї системи вищої освіти.

1. Аналітичний центр Українського католицького університету — вбачає свою місію в трансляванні цінностей університету у робочі політики шляхом продукування нових сенсів, впливу на порядок денний, формування public opinion та зміни «правил гри». Центр займається дослідженнями в різних сферах, включаючи соціальні науки та економіку. Серед резонансних заходів мають місце експертні дискусії щодо пост-окупаційної реінтеграції, обговорення стратегій сталої міжсекторальної співпраці для встановлення справедливого миру, практик і стратегій інформаційної політики та культурної ідентичності; підготовка аналітичних матеріалів і дайджестів з метою створення аналітичної рамки та пошуку етичних орієнтирів тощо [2].

2. Аналітичний центр Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля — функціонує одразу в декількох напрямках (аналітичний, науковий, освітній та просвітницький), розв'язуючи цілу низку завдань, від проведення наукових та прикладних аналітичних досліджень policy paper з практичними рекомендаціями, аналізу та обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення освітніх програм до створення умов для проходження практики здобувачами вищої освіти на базі центру й співпраці з основними регіональними стейкхолдерами [1].

3. Міждисциплінарний аналітичний центр соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я» (SEM Analysis) Київського національного університету імені Тараса Шевченка розуміє свою місію в спробі зробити державну політику у галузі соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я системною, обґрунтованою, ефективною та людиноцентричною шляхом проведення затребуваних суспільством міждисциплінарних наукових досліджень та максимального залучення стейкхолдерів до обговорення їх результатів [6].

4. Аналітичний центр «ОсвітАналітика» при Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка — метою діяльності якого був аналіз освітньої політики та вироблення пропозицій щодо можливих управлінських рішень для підвищення якості освіти в країні [3].

Узагальнюючи усе зазначене можемо визначити сутність і специфіку аналітичного центру університету так — це гнучка структурна одиниця університетської екосистеми, що виконує специфічні функції на стику науки, політики й практики серед яких:

1. Аналіз (Diagnosis) — полягає в моніторингу та діагностиці стану екосистеми.

2. Форсайт (Foresight) — полягає в прогнозуванні майбутніх викликів та трендів (напр. «Як долати освітні втрати та розриви?» — прим. І.Л.).

3. Розроблення політик (Policy) шляхом створення моделей, стратегій, освітніх програм та рекомендацій.

4. Комунікація (Advocacy) — полягає в «перекладі» складних досліджень на мову практиків та політиків, просування нових ідей.

5. Мережування (Networking) — передбачає побудову мостів між різними акторами екосистеми.

Для того, щоб аналітичний центр став «драйвером» інноваційного розвитку університету, повинна змінитись його ключова роль —

не просто бути дослідником, але тим, хто ініціює та підтримує рух. Як саме аналітичні центри можуть стимулювати інновації, бути їх драйвером? На нашу думку до таких «драйверів» можна віднести:

1. Драйвер «Радар» або «Навігатор» — центри мають першими ідентифікувати проблеми та лакуни й переводити цей «неартикульований біль системи» у чітко сформульовані виклики та карти рішень.

2. Драйвер «Інноваційний інкубатор» — центри можуть створювати безпечне середовище для пілотування нових моделей (програм, технологій, методів стажування, резидентури тощо), виступати місцем, де інновації можна протестувати перед масштабуванням.

3. Драйвер «Медіатор» або «Транслятор» — центр збирає реальні запити зі шкіл, «пакує» їх у завдання для університету і навпаки — переводить академічні ідеї «перекладає» мовою методик, тим самим виступаючи містком між школою та університетом.

4. Драйвер «Агент змін» — центри можуть готувати аналітику та обґрунтовувати управлінські рішення на основі даних, які можуть бути основою необхідних реформ.

Основними функціями, які перетворюють аналітичний центр на драйвер інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти, на нашу думку, мають бути:

1. Генерація науково обґрунтованих рішень — наприклад щодо оновлення освітніх програм, подолання виявлених в ході моніторингу та діагностики проблем, реалізації принципу data-driven decisions тощо.

2. Формування освітнього лідерства та підтримка реформ — її реалізація передбачає надання АЦ допомоги з вибудовою моделей освітнього лідерства, підтримкою непопулярних але необхідних для реформ управлінських рішень, сприяння інституційному розвитку тощо.

3. Інноваційне мережування та трансляція знань — АЦ виконуватимуть роль медіатора між різними акторами екосистеми вищої педагогічної освіти.

4. Упровадження інноваційних підходів — АЦ виступатимуть як «інноваційні інкубатори», осередки пілотування та цифрових трансформацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У підсумку зазначимо, що запропонований нами перелік ключових функцій АЦ, які перетворюватимуть їх на «драйвери» інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти та характеристика специфічних меха-

нізмів, через які АЦ впливають на модернізацію вищої педагогічної освіти не є вичерпним та може дискутуватися. Насамперед серед ключових дослідницьких питань ми бачимо: проблему інституціоналізації (якою маю бути оптимальна організаційна модель АЦ університету? як забезпечити фінансову та кадрову сталість такого центру? як уникнути перетворення на «звітно-паперову» структуру? як збалансувати академічну свободу та лояльність до університету?); проблему взаємодії (які механізми забезпечуватимуть реальне впровадження в освітній процес результатів роботи центрів? як долати опір консервативної академічної

спільноти та практиків, опір до змін самої системи? як налагодити ефективний зворотний зв'язок в екосистемі?); проблему вимірювання впливу (як оцінити ефективність роботи аналітичного центру (не в кількості опублікованих звітів і дайджестів, а в реальних змінах у екосистемі? які індикатори свідчитимуть про те, що центр є «драйвером», а не просто «спостерігачем»?)). Попри опір змінам, невизначеність й нелінійність у розвитку вищої педагогічної освіти, роль і місія університетських аналітичних центрів в її інноваційному поступі буде, на нашу думку лише зростати, тому поставлені дослідницькі питання лишаються відкритими.

ДЖЕРЕЛА

1. Аналітичний центр СНУ ім. В. Даля (б.д.) <https://snu.edu.ua/index.php/analitychnyj-tsentr-snu-im-v-dalya/>
2. Аналітичний центр УКУ (б.д.) <https://ac.ucu.edu.ua/ac-ucu/>
3. Аналітичний центр Університету Грінченка «ОсвітАналітика» (б.д.) <https://osvitanalytika.kubg.edu.ua/>
4. Желанова, В., & Крижановська, В. (2023) Трансформація діяльності університетських аналітичних центрів у контексті викликів. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*.40 (2), 13–18.
5. Леонтьєва, І.В. (2023) Концептуальні засади екосистеми сучасної педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 39 (1) <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2023.393>
6. Міждисциплінарний аналітичний центр соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я КНУ ім. Т.Шевченка (б.д.) <https://sema.knu.ua/>
7. *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 -2032 роки*. (2022). Отримано з <http://surl.li/fqtsdy>
8. Нестерова, М. О. (Ред.). (2025). *Третя місія університетів. Керівництво з впровадження: методичний посібник*. Суми: Університетська книга.
9. Abelson, D. E. (2019). *From generation to generation: Reflections on the evolution of think tanks*. DOI: <https://doi.org/10.4000/IRPP.672>.
10. *A new Education Story. Three drivers to transform education system*. (2022). <http://surl.li/trrwov>
11. Knudsen, M. P., Frederiksen, M. H., & Goduscheit, R. C. (2019). New forms of engagement in third mission activities: A multi-level university-centric approach. *Innovation*, 1–32. DOI: <https://doi.org/10.1080/14479338.2019.1670666>
12. Meadows, Donella (1999). *Leverage Points: Places to Intervene in a System*. Отримано з <http://surl.li/igfcrn>
13. McGann, J.G. (2021) 2020 — Global Go To Think Tank Index Report.
14. Sirine Haj Taieb (2024): Measuring the third mission of European Universities: A systematic literature review. *Society and Economy*. Volume 46: Issue 2. P. 147–167. DOI: <https://doi.org/10.1556/204.2023.00030>

REFERENCES

1. *Analitychnyi tsentr SNU im. V. Dalia* (b.d.) <https://snu.edu.ua/index.php/analitychnyj-tsentr-snu-im-v-dalya/> [in Ukrainian].
2. *Analitychnyi tsentr UKU* (b.d.) <https://ac.ucu.edu.ua/ac-ucu/> [in Ukrainian].
3. *Analitychnyi tsentr Universytetu Hrinchenka «OsvitAnalityka»* (b.d.) <https://osvitanalytika.kubg.edu.ua/> [in Ukrainian].
4. Zhelanova, V., & Kryzhanovska, V. (2023) *Transformatsiia diialnosti universytetskykh analitychnykh tsentriv u konteksti vyklykiv* [Transformation of the activities of university analytical centers in the context of challenges] *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*.40 (2), 13–18. [in Ukrainian].

5. Leontieva, I.V. (2023) *Kontseptualni zasady ekosystemy suchasnoi pedahohichnoi osvity* [Conceptual foundations of the ecosystem of modern teacher education] *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. 39 (1) <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2023.393> [in Ukrainian].
6. Mizhdysyplinarnyi analitychnyi tsentr sotsialno-ekonomichnoho dobrobutu ta psykhychnoho zdorovia KNU im. T.Shevchenka (b.d.) <https://sema.knu.ua/> [in Ukrainian].
7. *Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022 -2032 roky*. (2022). [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]. <http://surl.li/fqtsdy> [in Ukrainian].
8. Nesterova, M. O. (Red.). (2025). *Tretia misiia universytetiv. Kerivnytstvo z vprovadzhennia: metodychnyi posibnyk* [The Third Mission of Universities. Implementation Guide: A Methodological Manual] Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian].
9. Abelson, D. E. (2019). *From generation to generation: Reflections on the evolution of think tanks*. DOI: <https://doi.org/10.4000/IRPP.672>. [in English].
10. *A new Education Story. Three drivers to transform education system*. (2022). <http://surl.li/trrwov> [in English].
11. Knudsen, M. P., Frederiksen, M. H., & Goduscheit, R. C. (2019). New forms of engagement in third mission activities: A multi-level university-centric approach. *Innovation*, 1–32. DOI: <https://doi.org/10.1080/14479338.2019.1670666> [in English].
12. Meadows, Donella (1999). *Leverage Points: Places to Intervene in a System*. Отримано з <http://surl.li/igfcrn> [in English].
13. McGann, J.G. (2021) 2020 — Global Go To Think Tank Index Report. [in English].
14. Sirine Haj Taieb (2024): Measuring the third mission of European Universities: A systematic literature review. *Society and Economy*. Volume 46: Issue 2. P. 147–167. DOI: <https://doi.org/10.1556/204.2023.00030> [in English].

Leontieva I.

ANALYTICAL CENTERS OF UNIVERSITIES AS DRIVERS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ECOSYSTEM OF HIGHER TEACHER EDUCATION

Abstract. *The article examines the role of university analytical centers as key structural components of the ecosystem of higher teacher education and their potential to serve as drivers of innovative development. In the context of the transformation of the role of universities and the expansion of their third mission, the significance of institutions capable of integrating research, analytics, expertise, and educational policy design is increasing. The article substantiates the relevance of developing an ecosystem model of higher education in which analytical centers facilitate interaction among universities, communities, businesses, public institutions, and other stakeholders. Based on the analysis of national and international studies, the article generalizes existing approaches to the essence, typology, and functions of analytical centers and identifies gaps in the study of their role in implementing the third mission and modernizing higher teacher education.*

The article conceptualizes the university analytical center as a flexible structural unit of the university ecosystem that operates at the intersection of science, policy, and practice, performing specific functions — analysis, foresight, policy development, communication, and networking — that enable these centers to act as engines of innovation. A conceptualization of «drivers» of innovative development is proposed (radar, incubator, mediator, change agent), which allows analytical centers to translate educational needs into management decisions, support reform processes, and facilitate the implementation of new models of teacher training. It is argued that analytical centers can ensure the systemic nature of transformations through data integration, evidence-based decision-making, and the formation of sustainable inter-institutional partnerships.

Keywords: *analytical center; university analytical center; ecosystem of higher teacher education; innovative educational ecosystem; innovative development; educational analytics.*

*Стаття надійшла до редакції 22.10.2025
Прийнято до друку 09.11.2025*

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

- Психологія
- Педагогіка

PEDAGOGICAL EDUCATION:
THEORY AND PRACTICE

- Psychology
- Pedagogy

Збірник наукових праць № 44 (2) • 2025

Науково-методичний центр видавничої діяльності
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Завідувачка НМЦ видавничої діяльності
Марія ПРЯДКО

Відповідальна за випуск
Антоніна ДАНИЛЕНКО

Над виданням працювали
Ольга МАРЮХНЕНКО, Людмила СТОЛІТНЯ,
Тетяна НЕСТЕРОВА, Наталія ПОГОРЕЛОВА

Підписано до оприлюднення на вебсайті видання 02.01.2026.

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8052 від 29.01.2024 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі «Інтернет» без письмового дозволу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.